

Briselē, 8.8.2014.
COM(2014) 509 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI
par Eiropas Uzraudzības iestāžu (EUI) un Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmas
(EFUS) darbību

{SWD(2014) 261 final}

1) IEVADS

Trīs Eiropas Uzraudzības iestādes (EUI) – Eiropas Banku iestāde (EBI), Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde (EAAPI) un Eiropas Vērtspapīru un tirgus iestāde (EVTI) – strādājot vienotā tīklā ar valstu kompetentajām iestādēm (VKI), EUI Apvienoto komiteju (AK) un Eiropas Sistēmisko risku kolēģiju (ESRK), veido Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmu (EFUS).

Ņemot vērā trūkumus finanšu uzraudzībā, kurus atklāja finanšu krīze, Komisijas priekšsēdētājs Barrozu 2008. gadā lūdza augsta līmeņa ekspertu grupu, kuru vadīja Žaks de Larosjērs (*Jacques de Larosière*), izstrādāt priekšlikumus, kā nostiprināt Eiropas uzraudzības kārtību ar mērķi izveidot efektīvāku, integrētāku un ilgtspējīgāku Eiropas uzraudzības sistēmu. Balstoties uz šīs grupas sniegtajiem ieteikumiem, Komisija 2009. gada oktobrī izvirzīja priekšlikumus finanšu uzraudzības pastiprināšanai, kurus likumdevēji pieņēma 2010. gada novembrī. Eiropas Uzraudzības iestādes sāka darbu 2011. gada janvārī.

EUI dibināšanas regulās¹ noteikta prasība Komisijai 2014. gada sākumā publicēt vispārīgu ziņojumu par pieredzi, kas iegūta, balstoties uz šo iestāžu darbību un šajā regulās noteiktajām procedūrām. Šis ziņojums pienācīgā kārtā jāpārsūta Eiropas Parlamentam un Padomei kopā ar visiem saistītajiem priekšlikumiem.

Komisija ir sīki izvērtējusi EUI darbību, aplūkojot laika posmu no to izveidošanas līdz 2013. gada decembrim, piesaistot plašu ieinteresēto personu klāstu. Komisija organizēja EFUS pārskata atklātu izskatīšanu (2013. gada maijā), kā arī sabiedrisko apspriešanu un apspriešanu mērķgrupās ar iesaistītajām personām (no 2013. gada aprīļa līdz jūlijam). Pienācīgi tika ņemts vērā EUI sniegtais pašvērtējums², Eiropas Parlamenta 2014. gada marta rezolūcija par EFUS pārskatīšanu³ kā arī SVF⁴ un Eiropas Parlamenta veiktie pētījumi⁵.

Šis pārskats parādīja, ka — neraugoties uz īso pārskata periodu — kopumā EUI darbība bijusi veiksmīga. Tās ir sekmīgi izveidojušas funkcionējošas organizācijas, ir sākušas sasniegt rezultātus saskaņā ar savām pilnvarām un ir veidojušas savu profilu. Ja ir konstatētas jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi, šajā ziņojumā norādīts darbības lauks īstermiņā un vajadzība veikt turpmāku izvērtējumu saistībā ar iespējamiem uzlabojumiem vidējā termiņā. Sīkāks

¹ Skatīt Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Regulas (ES) Nr. 1093/2010, 1094/2010, un 1095/2010; 2010. gada 15. decembra OV, L 331, 12.–119. lpp.

² Apvienotā komiteja (JC 2012 100), Eiropas Uzraudzības iestāžu pašvērtējuma ziņojums, 2012. gada 21. decembris (nav pieejams publiski).

³ Eiropas Parlamenta 2014. gada 11. marta rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmas (EFUS) pārskatīšanu.

⁴ Starptautiskais Valūtas fonds – Finanšu sektora novērtējuma programma ES līmenī, 2013. gada marts.

⁵ Skatīt PE 507.490 (par ESRK) un PE 507.446 (par EUI), abi 2013. gada oktobrī.

EUI/EFUS darbības vērtējums ir sniegts dienestu darba dokumentā, kas pievienots šim ziņojumam.

Papildus prasībai periodiski pārskatīt EUI/EFUS darbību, Komisijai līdz 2014. gada 16. jūnijam ir jāizveido ziņojums par tām deleģētajām pilnvarām pieņemt reglamentējošos tehniskos standartus, kuras Komisijai piešķirtas atbilstīgi dibināšanas regulu 11. panta 1. punktam. Attiecīgais ziņojums ir pievienots šā ziņojuma I pielikumā.

2) EUI MANDĀTS UN LOMA

Jaunā uzraudzības sistēma ar EUI un EFUS centrā ir tādu plašu reformu stūrakmens, kuras kopš finanšu krīzes rosinājusi Komisija. Kopējais EUI mērķis ir ilgtspējīgi stiprināt finanšu sistēmas stabilitāti un efektivitāti visā ES.

Konkrētāk, EUI izveidošanas pamatā bija motivācija nodrošināt ciešāku sadarbību un informācijas apmaiņu valstu uzraudzības iestāžu starpā, veicināt ES līmeņa risinājumu īstenošanu pārrobežu problēmām un sekmēt vienotu noteikumu interpretāciju un piemērošanu. Izstrādājot vienotus standartus un nodrošinot uzraudzības konvergenci un koordināciju, EUI jāveido turpmāka tāda vienota noteikumu kopuma izstrāde, kas piemērojams visās 28 dalībvalstīs, un tādējādi jāveicina vienotā tirgus darbība.

Šajā nolūkā Eiropas Uzraudzības iestādēm dibināšanas regulās un vēlākajos sekundārajos ES tiesību aktos ir piešķirtas reglamentācijas, uzraudzības, finanšu stabilizācijas un patērētāju aizsardzības funkcijas un pilnvaras, to skaitā šādas:

- izstrādāt tehnisko standartu projektus un pieņemt pamatnostādnes un ieteikumus, ievērojot labākas regulācijas principus,
- sniegt atzinumus Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Komisijai,
- risināt domstarpības valstu uzraudzības iestāžu starpā, ja normatīvie akti liek tām sadarboties vai vienoties,
- veicināt konsekventu ES tiesību tehnisko noteikumu piemērošanu (tostarp izmantojot profesionālapskati),
- uzņemties koordinējošo funkciju ārkārtas situācijās,
- EVTI ir tiešas uzraudzības pilnvaras attiecībā uz kredītreitingu aģentūrām un darījumu reģistriem,
- vākt nepieciešamo informāciju, lai īstenotu savas pilnvaras.

Dažas no EUI pilnvarām ir sīkāk aprakstītas Savienības tiesību aktos⁶. Jo īpaši Eiropas Uzraudzības iestādēm ir jāīsteno tām noteiktie uzdevumi un piešķirtās pilnvaras, ņemot vērā to dibināšanas regulās⁷ norādīto Savienības tiesību aktu, saskaņā ar dibināšanas regulām pieņemto pasākumu vai jebkuru citu tādu Savienības aktu darbības jomu, kas tām uzdod uzdevumus.

Banku savienības izveide un jo īpaši vienotā uzraudzības mehānisma (VUM) un vienotā noregulējuma mehānisma (VIM) izveide, kas ir banku savienības svarīgākās daļas, ietekmēs EFUS darbību, bet neliek apšaubīt tās pastāvēšanu un nepieciešamību. Gluži pretēji, EUI joprojām būs atbildīgas par kopēju reglamentējošo un uzraudzības standartu un prakses izveidi un konsekvētu ES pasākumu piemērošanu visā vienotajā tirgū. Pašlaik būtu priekšlaicīgi veikt EFUS un banku savienības mijiedarbības novērtējumu, bet turpmāk tā tiks rūpīgi uzraudzīta.

3) EUI DARBA NOVĒRTĒJUMS: GALVENIE SASNIEGUMI UN JOMAS, KUR IESPĒJAMI UZLABOJUMI

Kopējā lietderība un efektivitāte. EUI ir ātri izveidojušas labi funkcionējošas organizācijas, kuru mērķis ir veicināt uzticības atjaunošanu finanšu sektoram. Šā pārskata secinājumi liecina par to, ka EUI pilnvaru jomu uzskata par pietiekami plašu, turklāt ir iespējams mērķtiecīgi veikt potenciālu tās paplašināšanu, piemēram, patērētāju/ieguldītāju aizsardzības jomā⁸, Starptautisko finanšu pārskatu standartu (SFPS) ieviešanā, kā arī nebanku kreditēšanas darbības jomā⁹.

Ieteiktā turpmākā rīcība

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija turpinās vidējā termiņā un ilgtermiņā noskaidrot, vai ir vajadzība paplašināt pašreizējās EVTI pilnvaras, lai aptvertu jaunas jomas, piemēram, SFPS ieviešana, stiprāka uzraudzības loma attiecībā uz iekšējo modeļu apstiprināšanu (jo īpaši apdrošināšanas jomā) un nebanku kreditēšanas darbību.

⁶ Piemēram, Regulā (ES) Nr. 236/2012 par īsās pozīcijas pārdošanu un noteiktiem kredītrisku mijmaiņas aspektiem aprakstīti apstākļi, kādos EVTI var uz laiku aizliegt īsās pozīcijas pārdošanu (28. pants).

⁷ Vissvarīgāk – attiecīgi katras dibināšanas regulas 1. panta 2. punkts.

⁸ Piemēram, iekļaujot Akcionāru tiesību direktīvu (2007/36/EK) un Pārņemšanas piedāvājumu direktīvu (2004/25/EK) EVTI darbības jomā atbilstīgi EVTI regulas 1. panta 2) punktam.

⁹ Skatīt Komisijas paziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam “Paralēla banku sistēma — vēršanās pret jauniem riska avotiem finanšu nozarē”, COM(2013)614, 2013. gada 4. septembris.

Reglamentējošā funkcija. Darbs, ko EUI veic, izstrādājot vienotu noteikumu kopumu, ir ievērojami veicinājis uzlabotu reglamentācijas harmonizāciju un saskaņotību un uzlabojis sapratni uzraudzības iestāžu starpā. Tas ir arī ļāvis ES samērā īsā laikā iegūt ievērojamu skaitu kvalitatīvu noteikumu.

Pārredzami, iekļaujoši un efektīvi procesi šajā jomā uzskatāmi par izšķirīgi svarīgiem. Daudzas ieinteresētās personas norādījušas uz vajadzību paredzēt elastīgus termiņus tehnisko standartu projektu iesniegšanai Komisijai, t. i., termiņus, kas atkarīgi no Savienības tiesību pamataktā galīgā variantā stāšanās spēkā. Tas nodrošinātu EUI pietiekami daudz laika, lai sagatavotu kvalitatīvus standartu projektus un dotu iespēju atbilstošos termiņos veikt to sabiedrisko apspriešanu. Turklāt dažos viedokļos izskanēja bažas par precīzas atgriezeniskās saites trūkumu saistībā ar šo apspriešanām un bieži jūtamo kvalitatīvas izmaksu un ieguvuma analīzes trūkumu.

Ieinteresētās personas un pašas EUI vairākas reizes ir aicinājušas palielināt EUI iesaisti pirmā līmeņa finanšu pakalpojumu normatīvo aktu sagatavošanā. EUI ir izveidotas kā decentralizētas aģentūras, un tāpēc tām ir nozīmīga loma Savienības politikas īstenošanas veicināšanā. Taču tās ir atšķirīgas no Eiropas iestādēm, un tāpēc to loma reglamentācijas procesā jāvērtē Līguma noteiktajās robežās.

Lai arī pārskatā aplūkotajā laika posmā EUI slodzei pastāvīgi tika pievienoti reglamentācijas pienākumi, daudzas ieinteresētās personas uzsvēra, ka šādu attīstību ne vienmēr pietiekami papildina cilvēkresursu un attiecīgā budžeta palielinājums.

Pamatnostādnes un ieteikumi, ko EUI pieņem atbilstīgi EUI regulu 16. pantam, nav saistoši, bet tiem ir specifiskas īpašības ("ievērot vai paskaidrot" ietekme). Pierādījies, ka tie ir elastīgs konverģences instruments, tomēr ieinteresētās personas norāda uz dažām neskaidrībām saistībā ar šo pasākumu konkrēto darbības jomu un būtību. Komisija uzskata, ka EUI pilnvaru izmantošanai ir stingri jābalstās uz to normatīvo aktu juridisko pamatu. Konkrēti, ir jāskata kopā divi mērķi pamatnostādņu un ieteikumu pieņemšanai, kas noteikti dibināšanas regulu 16. panta 1. punktā, proti, izveidot "konsekventu, efektīvu un konstruktīvu uzraudzības praksi" un nodrošināt "kopēju, vienveidīgu un konsekventu Savienības tiesību aktu piemērošanu".

Daudzas ieinteresētās personas pieprasīja papildu skaidrību par iespēju apstrīdēt pamatnostādnes un ieteikumus atbilstīgi ES tiesību aktiem. Komisija uzskata, ka dibināšanas regulu 60. pants attiecas tikai uz lēmumiem un tāpēc nenodrošina juridisku pamatu pamatnostādņu un ieteikumu apstrīdēšanai. Ciktāl pamatnostādnes un ieteikumi ir paredzēti, lai radītu juridiskas sekas trešām personām, uz tām būtu jāattiecināma pārskatīšanas iespējas atbilstīgi LESD 263. panta 1. punktam. Tomēr Eiropas Savienības Tiesai vēl nav bijusi iespēja lemt par šo EUI regulu aspektu.

Aplūkotajā laika posmā Komisijai tehnisko standartu projektu veidā iesniegti vairāk nekā 150 tehniskie standarti. EVTI iesniedza 92 tehnisko standartu projektus. Pēc sekmīgas sarunu

pabeigšanas par KPD IV/KPR regulējumu 2013. gada pavasarī EBI iesniedza 58 tehnisko standartu projektus, savukārt EAAPI ir veikusi plašu sagatavošanās darbu, ņemot vērā gaidāmas sarunas par Maksābspēja II/Omnibus II regulējumu, un iesniegusi pirmo tehnisko standartu. 2013. gadā visas trīs EUI iesniedza vienu kopīgu reglamentējošu tehniskā standarta projektu par finanšu konglomerātu direktīvām. Aplūkotajā laika posmā Komisija kopumā apstiprinājusi vairāk nekā 45 tehniskos standartus, no kuriem tikai trīs tika nosūtīti atpakaļ EUI papildu grozījumiem.

Ieteiktā turpmākā rīcība

Lai reaģētu uz ieinteresēto personu paustajām bažām, EUI īstermiņā ir jāuzlabo reglamentācijas procesa pārredzamība, tostarp nosakot atbilstošu termiņu reaģēšanai uz sabiedrisko apspriešanu un sniegtot detalizētāku atgriezenisko saiti par šādā gadījumā saņemto informāciju. EUI arī jānodrošina kvalitatīva izmaksu un ieguvumu analīze un jāizveido juridisko tekstu projekti tehnisko standartu projektiem. Par tehnisko standartu projektiem regulāri jārīko sabiedriskās apspriešanas.

No savas puses Komisija īpašu uzmanību pievēršīs termiņu piemērotībai un pilnvaru apmēram attiecībā uz tehniskajiem standartiem tās tiesību aktu priekšlikumu projektiem un apspriežu laikā, kuras notiek likumdošanas procesā.

Uzraudzības funkcija. Ilgtermiņa mērķis neapšaubāmi ir Savienības kopējas uzraudzības kultūras izveide un saskaņotas uzraudzības prakses veicināšana. EUI līdz šim ir koncentrējušās uz reglamentējošo funkciju. To daļēji var izskaidrot ar vajadzību noteikt prioritātes, ņemot vērā ierobežotos resursus, bet acīm redzot tas ir saistīts arī ar dažiem trūkumiem EUI pārvaldības struktūrā¹⁰.

EUI ir sākušas veikt profesionālapskati. Ir skaidrs, ka šis rīks tiks izmantots vairāk, iekļaujot ne tikai tematiskas profesionālapskates, bet arī profesionālapskates valstīs un sistemātiskākas pārbaudes, kad darbs pie regulējuma būs progresējis.

EBI un EAAPI, kā arī kopš KKP izveides 2013. gada septembrī arī EVTI, ir aktīvi iesaistījušās visos uzraudzītāju kolēģiju darba aspektos un ir uzlabojušās to darbību, izstrādājot pamatnostādnes un pārraugot darba kārtību un gada darbības plānus. EUI veicināja labāku uzraudzības ziņošanas un informācijas atklāšanas praksi. Tomēr varētu efektīvāk izmantot EUI tiesības piekļūt kompetento iestāžu un finanšu iestāžu datiem atbilstoši nosacījumiem, kas izklāstīti EUI regulās.

EUI nav pieņēmušas ieteikumus vai patiesi saistošus lēmumus saskaņā ar EUI regulas 17. Līdz 19. pantu (piemēram, par tiesību aktu pārkāpumiem, ārkārtas situācijām, juridiski saistošu starpniecību), bet ir izmantojušas savas nesaistošās starpniecības pilnvaras un morālu

¹⁰ Skatīt sadaļu par pārvaldību.

spiedienu. Saistošās starpniecības neizmantošanu ieinteresētās personas saista ar dažādiem iemesliem, to skaitā pašreizējo EUI pārvaldības struktūru, kas neveicina lēmumus vai procesus pret valstu iestādēm, attiecīgo pilnvaru atturošo ietekmi, kā arī dibināšanas regulu skaidrības trūkumu attiecībā uz saistošās starpniecības jomu un izraisītājnotikumiem. Viena papildus izskatāma iespēja varētu būt dibināšanas regulās saistošās starpniecības jomu un izraisītājnotikumu precizēšana.

EUI darbību attiecībā uz starptautiskiem jautājumiem ierobežo to pamata pilnvaras. EUI klātbūtni attiecīgās starptautiskās organizācijās uztver kā ieguldījumu, ar ko tiek nodrošināta atbilstība globāliem standartiem, un tiek uzskatīts, ka tās līdztekus Komisijai vēl vairāk stiprinās un papildinās Eiropas balsi starptautiskos forumos. Konkrētās prasības attiecībā uz decentralizētu aģentūru starptautisko darbību, kas noteiktas kopējā pieejā šīm aģentūrām, ir paredzētas tam, lai palīdzētu šīm aģentūrām darboties saskaņā ar to pilnvarām un esošo institucionālo regulējumu.

Ieteiktā turpmākā rīcība

Lai nekavējoties reaģētu uz ieinteresēto personu bažām, pirmkārt, EUI ir jāapsver iespēja pastiprināti pievērsties uzraudzības saskaņotībai, vairāk izmantojot profesionālapskates un pārbaudes.

Otrajā etapā Komisija izpētīs iespējas pārskatīt saistošās starpniecības pilnvaru izraisītājnotikumus un darbības jomu, ieskaitot iespējamu jomas un izraisītājnotikumu skaidrošanu dibināšanas regulā. Tāpat Komisija turpinās pārbaudīt, vai būtu jāstiprina EUI tiesības piekļūt datiem, lai nodrošinātu tām tiešu piekļuvi datiem gadījumā, ja tas nepieciešams to uzdevumu izpildei.

Finanšu stabilitāte – uzraudzības un koordinācijas funkcija. EUI ir aktīvi darbojušās, uzraugot notikumus finanšu tirgos un pārbaudot finanšu iestāžu elastību, kā arī ES finanšu sistēmas elastību kopumā. Šim nolūkam EUI ir izveidojušas dažādus rīkus, lai pildītu savus sistēmisko risku noteikšanas pienākumus. Līdz šim nav ziņots ne par vienu ārkārtas situāciju, bet EUI ir veikušas pasākumus, lai efektīvi rīkotos, ja tas būtu nepieciešams.

EUI ir veikušas dažādus pasākumus, lai veicinātu saskaņotu darbību un sekmētu informācijas apmaiņu. Ievērojamāko piemēru skaitā ir 2011./2012. gada rekapitalizācijas pasākumi, kā arī Apvienotās komitejas ziņojums par starpnozaru riskiem¹¹, EVTI veiktā kompetento iestāžu pieņemto pasākumu koordinācija saistībā ar īsās pozīcijas pārdošanu¹², un EAAPI atzinums

¹¹ 2013. gada augusta ziņojumu skatīt:

http://www.eba.europa.eu/documents/10180/43119/ESAs_joint_risk_report_autumn_2013_final.pdf.

¹² Skatīt: <http://www.esma.europa.eu/content/Update-measures-adopted-competent-authorities-short-selling-0>.

par zemu procentu likmju vidi¹³. Vairākums ieinteresēto personu pauda lielu gandarījumu par EUI koordinācijas funkciju.

Patērētāju aizsardzības funkcija. EUI savās organizācijās ir izveidojušas iekšējas struktūras patērētāju aizsardzības jautājumos. Patērētāju aizsardzības horizontālā būtība ļauj to īstenot dažādos EUI darba aspektos. Lai arī ir tiesa, ka joprojām ir ierobežota joma, kurā iestādes var saskaņā ar EUI regulas 9. panta 5. punktu (uz laiku) aizliegt vai ierobežot noteiktas finanšu darbības, un līdz šim nav izsludināta ārkārtas situācija, attiecīgā dibināšanas regulās noteiktā darbības joma ir plaša, un ir iespējams labāk izmantot esošos noteikumus. Turklāt pašlaik 9. panta 5. punkta dotās pilnvaras var īstenot tikai tad, ja tas konkrēti norādīts nozaru normatīvajos aktos, kas minēti 1. panta 2. punktā, bet pašlaik tas attiecas tikai uz dažiem normatīvajiem aktiem. Jāapsver iespēja 9. panta 5. punktu izveidot par autonomām pilnvarām.

Būtībā vairākām valstu iestādēm, kas pārstāvētas attiecīgajās Uzraudzības iestāžu padomēs, nav patērētāju aizsardzības pilnvaru valsts līmenī, līdz ar to tām nav nepieciešamo profesionālo zināšanu un tās tiecas lielāku prioritāti piešķirt citiem jautājumiem, kas tās skar tiešāk. Lai to mainītu, EUI varētu ieviest mehānismu, ar ko nodrošināt ciešu sadarbību un attiecīgo valstu iestāžu iesaistīšanos, lai piesaistītu profesionālās zināšanas un nodrošinātu visaptverošu pieeju patērētāju aizsardzībai EUI līmenī.

Visas trīs EUI ir publicējušas pamatnostādnes par patērētāju aizsardzības jautājumiem, un ir notikušas vairākas patērētāju/ieguldītāju dienas. Līdz šim EUI ir pieņēmušas četrus brīdinājumus, proti, par ieguldījumiem valūtas tirgū (*Forex*) (2011. gada decembrī), par tiešsaistes investīciju lomatām (2012. gada septembrī), par līgumiem attiecībā uz starpībām (*Contracts for Differences, CfD*) (2013. gada aprīlī) un par virtuālajām valūtām (2013. gada decembrī), kas publicēti attiecīgajās tīmekļa vietnēs¹⁴. Taču sabiedrības informētība par šiem brīdinājumiem līdz šim šķiet neliela.

Turklāt, lai nodrošinātu dažādās nozarēs konsekventu reglamentāciju un atbilstīgu EUI darbību koordināciju, varētu vairāk izmantot Apvienoto komiteju (AK). To var panākt, piemēram, veicot labākās prakses apmaiņu iestāžu starpā, kas ļautu labāk definēt un izskaidrot katras iestādes kompetenci atbilstīgi normatīvajai bāzei¹⁵.

Ieteiktā turpmākā rīcība

¹³ Skatīt: <https://eiopa.europa.eu/en/publications/eiopa-opinions/index.html>.

¹⁴ Skatīt: <http://www.esma.europa.eu/page/News-investors>.

¹⁵ Labs šādas palielinātas sadarbības piemērs atrodams sūdzību apstrādes jomā, kur gan EBI, gan EVTI smēlās iedvesmu no EAAPI paveiktā darba un plāno izveidot līdzīgu sūdzību apstrādes procesu banku un vērtspapīru jomā.

Lai reaģētu uz ieinteresēto personu bažām, pirmkārt, EUI vajadzētu apsvērt iespēju piešķirt augstāku prioritāti ar patērētāju un ieguldītāju aizsardzību saistītiem jautājumiem (to skaitā lielākai atpazīstamībai) un pilnībā izmantot pieejamās pilnvaras. Līdzīgi varētu plašāk un strukturētāk izmantot Apvienoto komiteju. Turklāt EUI, cik vien tas ir iespējams, būtu jānodrošina sadarbība ar valstu iestādēm, kuras ir kompetentas patērētāju aizsardzības jomā, ja tās ir citas iestādes, nevis tās, kas pārstāvētas Uzraudzības iestāžu padomē, un jānodrošina to iesaistīšanās.

Otrajā etapā Komisija sīkāk izskatīs, vai EUI regulu 9. panta 5. Punkts būtu jāizveido par autonomām pilnvarām.

Pārvaldība, iekšējā organizācija, apvienotās institūcijas un ieinteresēto personu grupas (IPG). EUI pienākums ir caur attiecīgajām uzraudzības padomēm (UP) rīkoties vienīgi Eiropas Savienības interesēs¹⁶. Lai arī virzība no lēmumu pieņemšanas procesa, kas balstās uz vienprātību, uz reālu balsošanu ir solis vēlamajā virzienā, VKI pārstāvju dominējošā loma lēmumu pieņemšanas procesā ir izraisījusi zināmu kritiku. Konkrēti, plaši izplatītas ir bažas, ka procedūrās dominē valstu viedokļi, nevis ES mēroga intereses¹⁷. Jāapsver iespējas, kas stiprinās EUI efektivitāti un lietderību, vienlaikus saglabājot augstu atbildības līmeni.

Tiek uzskatīts, ka EUI valdes strādā apmierinoši. Tāpat ir vispāratzīts, ka priekšsēdētāji un izpilddirektori ir efektīvi pildījuši savu uzdevumu un kopumā ir radījuši savām iestādēm labu reputāciju. Turklāt kā vienu no iespējām uzlabot EUI darbību, vienlaikus ievērojot vajadzību atskaitīties Uzraudzības iestāžu padomei, var apsvērt lielāku EUI darbinieku lomu sagatavošanas iestāžu darbībā, piemēram, vadot pastāvīgās komitejas un darba grupas un sastādot svarīgu dokumentu projektus.

Divas EUI apvienotās institūcijas, Apelācijas padome un Apvienotā komiteja, ir pierādījušas sevi kā noderīgus mehānismus konsekvētu viedokļu nodrošināšanai un starpnozaru sadarbībai. It īpaši AK ir potenciāls iegūt lielāku nozīmi starpnozaru sadarbības veicināšanā, bet jāuzlabo atpazīstamība, pārredzamība un pārvaldība.

Lai arī lielākā daļa ieinteresēto personu novērtē ieinteresēto personu grupu (IPG) nozīmi, līdz šim to ietekme ir bijusi neliela, un to izveidei un darbībai ir vajadzīgi lieli resursi. Ir paustas bažas par problēmām, kas varētu rasties saistībā ar līdzsvarotas pārstāvības nodrošināšanu dažādām interešu grupām, konkrēti, patērētājiem, finanšu pakalpojumu lietotājiem, darba

¹⁶ Pēc VIM izveidošanas ir mainījusies EBI lēmumu pieņemšanas kārtība, īpašos apstākļos paredzot dubultu vienkāršo balsu vairākumu.

¹⁷ Skatīt Eiropas Parlamenta 2014. gada 22. marta Rezolūciju ar ieteikumiem Komisijai par Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmas (EFUS) pārskatu, AU punktu; SVF Valstu ziņojumu Nr. 13/65, 2013. gada marts, 11. lpp.; Mazara ziņojumu, 2013. gada oktobris, 34. lpp.

ņēmēju pārstāvjiem un MVU¹⁸. Dažus no šiem trūkumiem var risināt, paplašinot IPG locekļu pilnvaras un ieceļot amatā ar laika nobīdi, lai nodrošinātu darba nepārtrauktību.

Ieteiktā turpmākā rīcība

Ir vairāki īstermiņa uzlabojumi, kas EUI jāveic, lai reaģētu uz bažām šajā jomā, vienlaikus raugoties, lai Uzraudzības iestāžu padome saglabātu pārskatu par visām deleģētajām pilnvarām. It īpaši jāapsver šādi aspekti:

- varētu uzlabot EUI darbinieku nozīmi un ietekmi darba sagatavošanas struktūrās,
- varētu stiprināt priekšsēdētāja autoritāti, vairāk izmantojot konkrētu uzdevumu deleģēšanu saskaņā ar EUI regulu 41. panta 1. punktu,
- varētu stiprināt Apvienotās komitejas atpazīstamību un pārredzamību,
- ieinteresēto personu grupu sastāvu varētu veidot līdzsvarotāku, un varētu stiprināt to darba pārredzamību.

Ilgākā termiņā, vienlaikus saglabājot rūpīgo līdzsvaru, kas panākts saistībā ar VIM izveidošanu un neskarot EBI regulas 81.a pantu, kurā noteikta prasība pārskatīt balsošanas kārtību, tiklīdz to dalībvalstu skaits, kuras nepiedalās, sasniedz četras¹⁹, Komisija noskaidros iespējas, kā uzlabot EUI pārvaldību, lai nodrošinātu, ka lēmumi tiek pieņemti visas ES interesēs.

Finansējums. EUI budžeti balstās uz 60 % ieguldījumu no VKI un 40 % ieguldījumu no ES budžeta²⁰, un uz tiem pilnībā attiecas piemērojamie noteikumi par finanšu pārredzamību, jo īpaši attiecībā uz budžeta iestādēm. Lai arī budžeti kopš izveides ir ievērojami palielinājušies, lielākā daļa ieinteresēto personu uzskata, ka pašreizējā finansēšanas kārtība nav samērojama ar paplašinātajiem uzdevumiem un atbildību. Konkrēti, ieinteresētās personas bažijas, ka tālāks palielinājums rada risku pārvērsties par finansējuma samazinājumu valstu līmenī un/vai nešķīst ilgtermiņā attiecībā uz daudzām VKI. Var veikt papildu analīzi, lai novērtētu iespējas

¹⁸ IPG sastāvā būs jāievēro arī Eiropas Ombuda 2013. gada 7. novembra atzinums par EBI banku nozares ieinteresēto personu grupu pēc *Uni Europa* sūdzības 2011. gada septembrī; tajā tika apstiprināti vairāki trūkumi saistībā ar EBI veikto atlases procesu attiecībā uz dažādu ieinteresēto personu kategoriju sastāvu un izteikts pamudinājums veidot līdzsvarotāku dažādu kategoriju ieinteresēto personu pārstāvību ģeogrāfiskā sadalījuma un dzimumu sadalījuma ziņā. Sīkāku informāciju skatiet ombuda lēmumā: Eiropas Ombuda lēmums, slēdzot izmeklēšanu par sūdzību 1966/2011/(EIS)LP pret Eiropas Banku iestādi.

¹⁹ Skatīt 81.a pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 22. oktobra Regulā (ES) Nr. 1022/2013, ar kuru Regula (ES) Nr. 1093/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), tiek grozīta attiecībā uz īpašu uzdevumu uzticēšanu Eiropas Centrālajai bankai, ievērojot Padomes Regulu (ES) Nr. 1024/2013, OV L287, 29. 10. 2013, 5.–14. lpp.

²⁰ Un EVTI ievāktās nodevas par kredītreitingu aģentūru un darījumu reģistru uzraudzību.

EUI izmantot citus finansējuma modeļus, to skaitā palielinot finansējuma līmeni, ievācot nodevas un maksājumus.

Ieteiktā turpmākā rīcība

Ņemot vērā ES un dalībvalstu budžeta ierobežojumus, Komisija uzskata, ka jāparedz esošā finansēšanas modeļa pārskatīšana, ideālā gadījumā atsakoties no ES un valstu finansējuma. Šajā nolūkā Komisija uzsāks sagatavošanās darbu, lai uzlabotu EUI finansēšanas kārtību tā, lai tās spētu pildīt savus uzdevumus, vienlaikus ņemot vērā budžeta ierobežojumus. Komisija arī izskatīs, kādos apstākļos EUI varētu finansēt, izmantojot citus finansēšanas modeļus, un sagatavos novērtējumus par proporcionālītāi un katra paredzētā modeļa ietekmi.

EUI struktūra. Vispārīgā EUI struktūra šķiet piemērota, jo tajā ir ņemti vērā visi finanšu pakalpojumu sektora elementi un veicināta cieša sadarbība starp mikro (EUI) un makro (ESRK) līmeņa finanšu uzraudzības dimensiju. Aicinājumi veikt strukturālas pārmaiņas, piemēram, apvienot šīs iestādes vienā mītnes vietā vai ieviest divu virsotņu pieeju²¹, rūpīgi jāizvērtē, ņemot vērā banku savienības izveidi.

Valda plaša vienprātība par to, ka kredītreitingu aģentūru tieša uzraudzība no EVTI puses ir efektīva un lietderīga un ka tai ir pilnvaras uzraudzīt darījumu reģistrus. Kā to ir ierosinājušas vairākas ieinteresētās personas, ir jāapsver tiešās uzraudzības pilnvaru paplašināšana attiecībā uz kritisko tirgus infrastruktūru.

Ieteiktā turpmākā rīcība

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija turpinās izvērtējumu, vidējā un ilgā termiņā turpmāk novērtējot papildu strukturālo pārmaiņu nepieciešamību, tostarp vienotas mītnes vietas izveidi un iespējamās tiešās uzraudzības paplašināšanu, ietverot integrēto tirgus infrastruktūru.

4) SECINĀJUMI

Neraugoties uz sarežģītiem apstākļiem, EUI ir ātri izveidojušas labi funkcionējošas organizācijas. Kopumā tās labi veikušas savu plašo uzdevumu klāstu, saskaroties ar arvien lielākām prasībām un ierobežotiem cilvēkresursiem. Šajā pārskatā norādītas dažas jomas, kurās īstermiņā un vidējā termiņā vajadzīgi uzlabojumi, lai dotu iespēju EUI pilnībā izmantot savas pilnvaras, vienlaikus ņemot vērā banku savienības izveidi.

²¹ Divu virsotņu pieeja attiecas uz reglamentācijas funkciju sadalījumu starp diviem regulatoriem: viens

viens veic finanšu uzraudzības funkcijas, un otrs koncentrējas uz uzņēmējdarbības veikšanu.

I. Īstermiņā uzlabojamās jomas

Dažus no uzlabojumiem īstermiņā var īstenot EUI un Komisija, un tiem nav vajadzīgas nekādas tiesiskā regulējuma pārmaiņas. Tas attiecas uz šādiem jautājumiem.

- Palielināts uzsvars uz uzraudzības saskaņotību, lai nodrošinātu konsekventu ES normatīvo aktu ieviešanu un piemērošanu, īpaši plašāku un labāku profesionālapraksi izmantošanu, un jānodrošina sistemātiskākas pārbaudes jomās, kur atklāti trūkumi.
- Uzlabota tehnisko standartu projektu sagatavošanas vai Komisijas konsultēšanas procesa caurskatāmību un vajadzības gadījumā nodrošināta kvalitatīvu izmaksu un ieguvumu analīze, tostarp attiecīgā gadījumā analīze par ietekmi uz ieinteresētajām personām un pamattiesībām.
- Lielāka prioritāte patērētāju/ieguldītāju aizsardzības uzdevumiem un pilnībā izmantotas pieejamās pilnvaras.
- Uzlabota iekšējā pārvaldība:
 - o ieinteresēto personu grupu sastāvs būtu jāveido līdzsvaroti, ņemot vērā ombuda atzinumu. Vajadzētu stiprināt ieinteresēto personu grupu darba caurskatāmību;
 - o būtu jāpalielina EUI darbinieku nozīme un ietekme darba sagatavošanas struktūrās, kā darba grupas, pastāvīgās komitejas, īpašās komitejas utt.;
 - o būtu jāveicina Apvienotās komitejas loma un atpazīstamība, piemēram, ar īpašu tīmekļa vietni un sistemātiskām publikācijām par tās darbu; EUI varētu labāk izmantot Apvienoto komiteju, lai koncentrētos uz svarīgākajām starpnozaru problēmām, to skaitā patērētāju un investoru aizsardzību, kā arī pienācīgas īstenošanas jautājumiem;
 - o lai uzlabotu priekšsēdētāja autoritāti un lai ļautu ātri pieņemt lēmumus Eiropas interesēs, varētu vairāk izmantot konkrētu uzdevumu deleģēšanu priekšsēdētājam, piemēram, informācijas pieprasīšanu, kā paredzēts EUI regulas 41. panta 1. punktā.

Īstermiņā Komisija veiks darbības šādās jomās:

- pārliecināsies, ka tehnisko standartu pilnvarojumiem turpmākajos tiesību aktu priekšlikumos ir noteikti termiņi, kas ir saistīti ar pamatā esošā tiesību akta stāšanos spēkā,
- pievērsīs īpašu uzmanību termiņu piemērotībai un pilnvarojumu darbības jomai saistībā ar tehniskajiem standartiem tiesību aktu priekšlikumos un likumdošanas procesa apspriežu laikā.

II. Potenciālās galvenās jomas iespējamiem uzlabojumiem vidējā termiņā

Tajā pašā laikā lielākā daļa problēmu, kuras uzsvērušas ieinteresētās personas un kurām vajadzīga turpmāka uzmanība, ir saistītas ar likumdošanas darbībām, lai grozītu EUI dibināšanas regulas. Komisija plāno turpmāk noskaidrot dažādo izvirzīto problēmu tehniskos un juridiskos aspektus un uzsākt sagatavošanās darbu, lai novērtētu iespējas vidējā termiņā risināt šīs problēmas. Šā darba ietvaros īpaši pārbaudīs šādus jautājumus.

- Neskarot vienošanos par EBI balsošanas kārtību, kas panākta atbilstīgi VIM paketei, EUI pārvaldību varētu uzlabot, lai turpinātu attīstīt Uzraudzības iestāžu padomes spēju ātri pieņemt lēmumus visas ES interesēs. Varētu apsvērt iespēju stiprināt priekšsēdētāja autoritāti un lomu, kā arī mainīt valdes sastāvu un pilnvaras, lai piešķirtu tai pastāvīgākas izpildu funkcijas.
- Uzlabojumi EUI finansēšanas kārtībā, iekļaujot alternatīvu finansējuma avotu izmantošanu, ideālā gadījumā atsakoties no ES un valstu ieguldījuma.
- EUI varētu saņemt tiešu piekļuvi datiem, ja tas nepieciešams to uzdevumu pildīšanai un atbilst piemērojamiem normatīvajiem aktiem²². Iespējams, varētu palielināt priekšsēdētāja un/vai valdes lomu šajā sakarā.
- Iespējamā pašreizējo pilnvaru paplašināšana rūpīgi jāizvērtē, ņemot vērā subsidiaritātes principu un salīdzinot izmaksas un ieguvumus. Potenciālās jomas, kurās Eiropas Uzraudzības iestādēm piešķirami papildu uzdevumi, var ietvert SFPS izpildes jomu, lielāku pārraudzības lomu attiecībā uz iekšējo modeļu apstiprināšanu, nebanku kreditēšanas aktivitātes un tieša dziļi integrētu tirgus struktūru, piemēram, KPP, uzraudzību.
- EUI regulu 9. panta 5. punkta darbības jomu varētu izveidot par autonomām pilnvarām.
- Pilnvaras patērētāju/ieguldītāju aizsardzības jomā varētu skaidrot un vajadzības gadījumā palielināt, lai labāk definētu katras EUI attiecīgo lomu un prioritātes, centrālo lomu piešķirot AK.
- Iespējama EUI strīdu risināšanas pilnvaru stiprināšana.
- Ieinteresēto personu grupu locekļu mandātu ilgumu varētu pagarināt. Būtu jāapsver ieinteresēto personu grupu skaita ierobežošana līdz vienai uz katru EUI.
- Iespējama vajadzība pēc strukturālām pārmaiņām, tostarp pēc vienotas mītnes vietas noteikšanas un tiešās uzraudzības pilnvaru paplašināšanas attiecībā uz integrētu tirgus infrastruktūru.

²² Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un par šādu datu brīvu apriti, OV L 8, 12. 1. 2001., 1. lpp.